

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

47. An si quis culpabiliter omittat modicam injunctam pœnitentiam,
peccet mortaliter, etiamsi sit imposita propter peccata venialia? Et quid
dicendum sit, si pœnitentia gravis sit, sed ob venialia ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

etiam circumstantia: quæ omnes regulæ transferri possunt ad casum nostrum, & videri apud illum Auditorum, ne quæstionem late, & optime ab eo tractatam ad hunc locum, cuius non ita propria est, transferre cogamur. Et hæc omnia docet Lugo *vbi sup.* & secundum superius dicta intelligenda sunt, quæ dixi in loco citato à Leandro citato.

6. Nota, Paqualigum in *Theol. to. 2. disp. 86. sect. 5.* cum aliis docere, non posse imponi satisfactionem in Sacramento penitentia, implendam per alium. Probatur, satisfactio sacramentalis est actus proprius penitentis, vt definit Trid. *sess. 14. c. 4. & can. 3.* & debet esse in castigationem peccatorum, vt habet c. 8. Ergo non potest imponi vt implenda per alium, quia tunc nõ est actus proprius penitentis, nec castigatio peccatorum.

7. Sed contrariam sententiam ego docui, & me citato cum pluribus aliis docet Leander *vbi sup. q. 81. qui q. 8. firmat.* quod quando penitens per se ipsum nequit implere, possit absque expressa licentia Confessoris, alteri eam committere, & per illum satisficere ex implicita, & interpretatiua licentia Confessorij, dummodò penitentia sit satisfactoria, & non medicinalis.

8. Item, licet Fagundes neget non posse Confessarium post datam penitentiam declarare suam mentem fuisse, posse penitentem illum per alium implere. Tamen Leander *q. 83. me citato*, putat posse absolute declarare, esse suam voluntatem, vt per alium satisficiat (& hoc extra confessionem) etiam si à principio, quando penitentiam imposuit non ita intellexerit. Primum, quia tunc penitens etiam verè satisficiet per alium cum consensu Confessoris, qui talem penitentiam imposuit. Secundò, quia mutatio sententiæ quoad personam satisfactoricam, potest fieri à quocunque Iudice; ergo meliori iure ab eodem: Poterit ergo Confessor declarare penitenti, suam voluntatem esse, vt per alium penitentiam adimplere possit, etiam in casu, in quo à principio, nec ita intellexerit, aut voluerit.

RESOL. XLVI.

An in dilatione penitentia iniuncta deus paruitas materia?

Et cum sine docetur penitentem posse infra annum differre adimplerem penitentiam, si Confessarius aliter non inuenerit.

Et notatur non adimplere penitentiam esse quid graue, & mortale.

Et quid, si Confessarius imponat penitentiam dicendi tertiam partem Rosarij B. Virginis, si omittentur, v. g. quatuor Aue Maria, an excusetur penitens à peccato mortali ratione paruitatis materia?

Idem est de penitentia audiendi Sacrum, si illud audiat post Euangelium, recitatum, & de alijs similibus penitentis agitur in quibus datur paruitas materia. Ex part. 5. tractat. 5. Resolut. 15.

§. 1. AD hoc dubium libet respondere cum verbis amicissimi P. Hurtado de Sacram. Penitentia *disp. 14. difficult. 1.* vbi sic ait: Circa tempus quo penitens teneatur implere penitentiam, certum est teneri tempore præscripto à Confessario, si illud præscripsit. Quod si tunc illum non impleat, etiam tenetur postea illum implere, quia semper etiam quando aliquando iniungitur in honorem diei præscripti, iniungitur in vindictam peccatorum confessorum. Si verò à Confessario nullum præscribitur, tempus, implenda est quamprimum moraliter commode possit, vt aduertunt Suarez *sect. 7. & Aegidius Tom. 1.*

dub. 9. nisi aliud ex verbis, aut ex circumstantiis coniciatur voluisse Confessarium. Ita tamen obligat quamprimum moraliter commode possit, vt non quæcumque dilatio impletionis penitentia grauis sit mortalis, nisi sit nimia, seu grauis, & quoad hoc idem est, quando differatur penitentia post tempus à Confessario præscriptum, nisi quod tunc dilatio potest aliquando esse mortalis, quando penitentia grauis fuit præscripta in aliquo die in honorem festiuitatis illius diei, si differatur post illum, quamuis non semper, nisi quando defectus honoris censetur grauis. Addit Ochagavia tunc dilationem penitentia grauis esse nimiam, & grauem, quando differatur vltra tertium diem, sed scrupulose procedit, quia hæc dilatio non videtur nimia, imò nec vltra octauum diem, præsertim quando res in penitentiam iniuncta, esset valde grauis, & posset commode impleri, quia etiam ex rei grauitate crescit grauitas dilationis, sicut ex defectu commoditatis implendi illam, decreuit grauitas dilationis, nihilominus taxationem grauitatis dilationis penitentia grauis doctoribus remittimus. Huc vique Hurtados.

2. Non desinam tamen hic adnotare id quod alibi etiam notauimus, nempe ex eadem Societate Antonium Fernandez de Corduba in *Instruct. Confess. part. 1. document. 4. num. 5. & document. 9. §. 2. num. 3.* docere penitentem posse infra annum differre adimplerem penitentiam, si aliter Confessarius ei non inuenerit.

3. Notandum est etiam hic cum Villalobos in *Summ. tom. 1. tract. 9. difficult. 78. num. 3. Que el dexar de cumplir la penitencia de su naturala, es cosa graue, y pecado mortal; mas si se dexasse alguna pequeña parte della, sería solo pecado venial por la paruidad de la materia.* Sic ille. Cui adde Ioannem Sancium in *selectis, disp. 14. num. 14.* Igitur si quis haberet penitentiam audiendi Sacrum, si illud audiat post Euangelium recitatum, adhuc satisficeret, & idem dicendum est de Officio diuino. Nam illa paruitas materia, quam admittunt Doctores ad excusandam fractionem præcepti recitandi horas Canonicas, admittenda est etiam quoad impletionem penitentia iniuncta à Confessario. Et hæc doctrina proportionabiliter applicanda etiam erit, si imponeretur penitentia recitandi Officium Beatae Virginis, vel Defunctorum, seu septem Psalmos.

4. Sed quid dicendum erit si Confessarius imponat penitentiam dicendi tertiam partem Rosarij B. Virginis, an si omitterentur, v. g. quatuor Aue Maria, excusetur penitens à peccato mortali ratione paruitatis materia; hunc casum non inuenio à Doctoribus in indiuiduo pertractatum, & videtur negatiuè respondendum ex vtroque Sanchez, Thoma, & Ioanne, hoc in *selectis, disp. 15. num. 7. illo in summa, tom. 1. lib. 1. cap. 19. num. 4.* asserentibus tertiam partem Circuli Virginei indiuiduam materiam reputari. & idè deficientibus aliquibus Aue Maria, Rosarium non dicitur. Ego puto in tali casu penitentem non peccare mortaliter saltem ex præsumpta voluntate Confessorij, quem rationabiliter, credendum est, non imponere dictam penitentiam cum tali onere. Ita vt si penitens tam paruam materiam relinquat, penitentia iniuncta non satisficiat.

RESOL. XLVII.

An si quis culpabiliter omittat modicam iniunctam penitentiam, peccet mortaliter etiam si sit imposta propter peccata venialia?

Et quid dicendum sit, si penitentia grauis sit, sed

cundo, & pro doctrina contenta, à veris. Ita tamen, ut præ in Ref. 59. & in alijs eius secundæ auctor.

Sup. hoc sup. in Ref. 44. 52. & in alijs eius auctor.

Sup. hoc primo in Ref. seq. & in alijs eius primæ not. & pro secundo in Ref. seq. §. 2. cursum, in fine, & in Ref. seq. à in. 2. veris. infero.

Sup. prima diffie. huius citu's supra in Ref. 5. cursum in §. vlt. in ob

principio, & in Ref. 6. paulo post iudicis, vel. Et ideo & infra in Ref. seq. §. 2. prope finem, à verif. Quae omnia & in §. not. seq.

Sup. hoc quod in li. 1. huius textus inferitur in Ref. praeterita, §. 3. & in Refol. 3. not. praeterita, & in eod. verif. Sup. hoc lup. in Refol. 4. §. 1. ad medium, à verb. Addit Sed lege eam per totam, & Ref. eius annotationum.

Sup. hac gutta aqua late in to. 2. ff. 1. Ref. 127. & in aliis eius not.

Sup. hac simonia in rom. 5. tra. 7. late in Ref. 2.

Sup. hoc in Ref. seq. & supra in Ref. §. 5. vii.

ob venialia tantum peccata imposita, an eius transgressio, vel omisso non transcendat culpam veniale? Et advertitur obligationem acceptandi poenitentiam, leuem esse solum sub veniali. Ex part. 3. tractat. 4. Refol. 101. alias 102.

§. 1. **P**eccare mortaliter docuit nouissimè Ioannes Sancius in *selectis, disp. 15. n. 14.* sic asserens: Infero ex dictis implentem maiorem partem poenitentiae, & omittentem modicam in se, solum delinquere venialiter. At si modica esset tantum iniuncta, & illam culpabiliter non impletet, lethali- ter peccare iudico, cum truncum, & defectibile reddat Sacramentum, quod graue quid est. Sicut enim ille, cui impositum esset sub poenitentia vnam tantum salutationem Angelicam recitare, & nollet acceptare absque causa, absolueus non esset, vt indilpositus, renuens integrare Sacramentum. Eodem modo non volens implere iniunctam salutationem Angelicam mortaliter peccabit, cum nollet implere illam obligationem, quam sub mortali acceptauit, & quamuis oratio Angelica secundum naturam orationis modica sit materia, si tamen vt materia, & vt pars constituitur Sacramenti Poenitentiae grauis est reputanda, sicut deglutire guttam aquae secundum Eucharistiam sumere, quid graue est. Et quod praecceptum pronuncietur de non sumendo Eucharistiam post sumptionem cibi, aut potus, quantumuis exigui, & graue semper praecceptum violatur, & in re graui, videlicet irreligiositas Sacramenti, sicut simoniae crimen mortale erit rem spirituale vendere, etiam exiguo pretio. Ita Sancius, probabiliter quidem.

2. Sed contrariam sententiam in praxi probabilem, & tutam esse existimo, quam tuerent Henricus lib. 5. cap. 20. n. 3. in *glossa, littera I.* Fagundez praecpt. 2. lib. 9. c. 3. n. 14. Coninch de *Sacr. disp. 10. dub. 9. n. 80.* Reginaldus *rom. 1. lib. 7. c. 7. n. 77.* Vega in *summa, part. 2. cap. 64. caf. 3.* Rodriguez in *summa, ro. 1. cap. 56. num. 9.* & alij penes ipsos, quia leue reputatur ex hac parte Sacramentum non integrare. Adde, quod Suarez *tom. 4. disp. 38. sect. 7. num. 5.* putat obligationem acceptandi poenitentiam leuem, esse solum sub veniali.

3. Notandum est etiam hic obiter contra Henricum lib. 5. cap. 20. num. 81. quod etsi poenitentia grauis sit, sed ob venialia tantum peccata imposita, vt iuste aliquando fieri potest eius transgressio, non transcendit culpam venialem. Et ita docet Layman in *Theolog. morali, lib. 4. tractat. 6. cap. decimoquinto, num. 7.* nisi poenitens versetur in probabili periculo mortaliter peccandi, si poenitentiam sibi impositam non exequatur.

RESOL. XLVIII.

An qui non implet poenitentiam grauem impositam pro venialibus, vel quod sapius solet euenire pro mortalibus alias confessis, peccet mortaliter?

Et quid, si imposita poenitentia absolute sit leuis, vel si aliqua exigua pars poenitentiae grauis à poenitente non adimpleatur?

Et notatur Confessarium imponentem poenitentiam post datam absolutionem, non peccare venialiter. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 135. alias 136.

Sup. hoc in §. vii. Refol. praeterita, & supra in Ref. conclus. 4. vbi sic asserit: Etiam si confessio sit solum

de peccatis venialibus, vel de mortalibus iam confessis, est mortale peccatum, non adimplere talem satisfactionem. quidquid dicat Suarez, qui dicit, quod quando confessio solum fuit de peccatis venialibus, vel etiam de mortalibus iam confessis, etiam quotiescumque poenitentia iniuncta est leuis, tantum esse veniale peccatum non adimplere illam. In quibus Suarez non loquitur consequenter ad ea, quae antea dixerat, scilicet Sacerdotem obligari ad imponendam satisfactionem, & poenitentem ad acceptandam, & adimplendam illam. Et ratio est, quia facere Sacramentum non integrum, est res grauissima, & importat magnam irreuerentiam contra ipsum Sacramentum. Ergo est peccatum mortale, & etiam si alias materia secundum se leuis sit. Ita Nugnus.

2. Sed his non obstantibus, mihi placet sententia Suarez, & contraria dura videtur. Et ideo existimo non adimplentem poenitentiam grauem impositam pro venialibus, vel pro mortalibus alias confessis, non peccare mortaliter, sed venialiter. Et ita praeter Suarez citatum in 3. part. tom. 4. *disputatione 38. sect. 7. num. 4.* docet etiam Layman in *Theol. moral. lib. 5. tractat. 6. cap. 15. num. 7.* quia (vt ipse ait) durum videtur fateri, licet culpa contracta leuis sit, tamen obligationem pro ea satisfaciendi grauem esse posse, per se loquendo, nam per accidens id fieri posse non nego, si aliquo modo versetur in probabili periculo peccandi mortaliter, nisi remedia poenitentiae ipsi imperata exequatur. Similiter durum videtur dicere, postquam homo peccata mortalia semel confessus est, & iniunctam poenitentiam impleuit, si iterum eadem peccata libera voluntate confiteatur, quod nouam obligationem satisfaciendi sub culpa mortali contrahat. Ita Layman. Quae omnia à fortiori procedunt, si poenitentia imposita absolute esse leuis, vel si aliqua exigua pars poenitentiae grauis à poenitente non impletetur; nam in his casibus contra Nugnum, tantum venialiter peccaret poenitens; videtur etiam Filliucium *tom. 1. tractat. 8. cap. 2. num. 54.* Villalobos in *summa, tom. 1. tractat. 9. dispic. 78. num. 3.* & alios.

3. Notandum est hic etiam obiter contra dictum Nugnum vbi sup. q. 18. art. 4. dif. 2. Confessarium imponentem poenitentiam post datam absolutionem, non peccare venialiter, nullum enim est peccatum poenitentiam post absolutionem conferre.

RESOL. XLIX.

An iniungenda sit poenitentia scrupuloso frequenter intra eandem horam accedenti ad confessionem? Ex part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Refol. 6.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docet Stephanus Bauny in *Theol. Mor. p. 1. tr. 4. q. 25. vbi sic* ait: Quae poenitentia cum primò est confessus, imperata est à Confessario poenitentia in satisfactionem culpam, hanc secundò eidem intra horam, aut breue aliquod tempus, iterum confitenti iniungi non potest. Ratio est, quod diuersa Sacramenta, partes quoque distinctas habere debeant, alioquin diuersa non essent nisi secundum quid: at Sacramenta hic non sunt eadem: nam peccata noua sunt à Sacerdote allata, noua item contritio ad eorum curationem adhibita, diuersa item absolutione sunt remissa: quae omnia indicant horum Sacramentorum distinctas esse materias numero, formas item differentes, nec eandem absoluedi intentiones; oportet ergo satisfactionem quae est pars ad eorum integritatem necessaria, eandem